

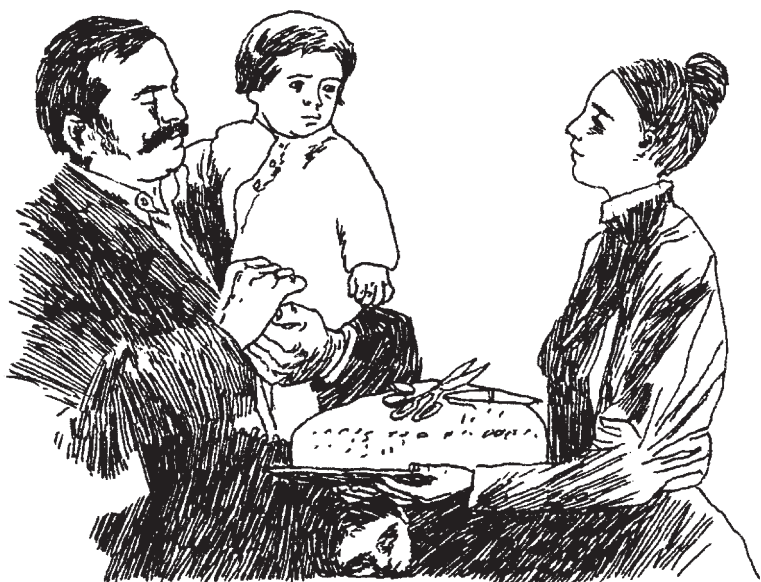
ОТ ПЪРВИЯ ЗЪБ ДО ПАНТАЛОНИ

Разбира се, понеже не останах само с първия си зъб, скоро се наредиха и още, което ми даде възможност да изричам и по някоя дума. Впрочем аз и преди издавах някакви животински звуци, в които майка ми намираще известен смисъл и превеждаше на гостите какво съм искал да кажа с тях, което много ми прилича на слушане със зеления папагал на госпожа Мила аптекарката, с която се запознах в живота си по-късно. Госпожата имаше един зелен папагал, който, както тя бе убедена, можел да говори. И щом закрещеше „ла-ра-ро-ра-ро-ра“, госпожата ни обясняваше, че той казвал: „Желая ви добър ден!“. Напрягайки обаче до крайна степен и вниманието, и слуха си, ние не можехме да разберем такова нещо. Тъй и моите първи изрази: „ду, му, гу, до, по“ и т.н., моята майка превеждаше и тълкуваше, сякаш съм искал да кажа: тате, мама и пр. Поради това аз не смятам това кръщение като първи думи. Първата дума, която изрекох и съзнавах нейното значение, беше „дай“ и оттогава през целия си живот, когато и да изрека тази дума, я изговарям, съзнавайки нейното значение.

Но по-важното е, че след първите си зъби в края на първата година аз вече стъпих на краката си и проведох. Трябва да призная, че отначало ходех на четири крака. Казват: за да се изправиш на двата, е нужно е най-напред да вървиш на четири крака, или с други думи, за да може един човек да се изправи в живота, необходимо е най-напред да пълзи; както оня, който трябва да скочи,

най-напред трябва да приклепне. Аз всъщност не знам дали това пълзене, с което човек започва своите първи стъпки в живота, не е известна репетиция за практическия живот, или за човека е отредено от съдбата, когато е най-искрен, по времето, когато не умее да се преструва, когато е най-близко до човека, да влиза в живота на четири крака.

По времето, когато прокобих, най-важното събитие беше прощъпалникът. Това е онзи хубав наш обичай, когато детето прокоби, да се чупи погача над главата му. Но преди погачата да се чупи, върху нея се слагат различни предмети и тя се поставя пред детето, та то да се пресегне; тълкува се, че онова, което улови, ще му бъде призванието в живота. На погачата, която беше сложена пред мене, бяха поставени една книга, пари,

перо и ключ, като атрибути на науката, богатството, литературата и домакинството. Аз, разбира се, се хвърлих към парите и от тогава до днес този вкус не ми е отслабнал. Но в момента, когато кретах, за да взема парите, те изчезнаха с някаква магическа сила от погачата. Търсихме ги, търсихме ги, но не ги намерихме. Едва по-късно узнахме, че в момента, когато съм тръгнал към погачата и когато всички погледи и цялото внимание са били отпавени към моите подвизи, моят по-голям брат е чопнал парите, макар да не е имал оправдателна причина за това, защото той отдавна беше проходил. Трябваше да сложат други пари, защото съм надал такъв писък и рев, сякаш тъкмо в този миг са ми протестирали полицата. Предвижданията, които са свързани с този акт, наистина ми се сбъднаха в живота: от тогава до днес за каквито и пари да се хванех, все някак ми се изплъзваха.

Времето, от когато човек проходи и чак до първите му панталони, изглежда, че е най-интересното в човешкия живот. Това е времето, когато човек не е нито мъжко, а не е и женско, та нашата граматика великодушно му е осигурила убежище в един специален, среден род, което са пропуснали да направят граматиките на много по-големи и културни народи. Главните отличителни белези на тази граматична форма са: а) съществителните от този род се нагаждат към местоимението „то“; б) всички съществителни от този род независимо от своя пол носят роклички и в) съществителните от този род носят обикновено такива шантави имена, че от тях не можеш да разбереш кое съществително е мъжко и кое женско. Такива са например имената: Дуду, Биби, Лили, Лулу, Попо, Цоцо, Коко и тем подобни.

Не си спомням как са ми викали, докато съм бил в среден род, но мога да ви кажа, че в рокличката се чувствах необикновено добре и така ѝ свикнах, че и по-късно в живота роклята не ме смущаваше. И което е главното, може би и под влияние на акушерското заблуждение при моето раждане, а и за да мога още повече да се приспособя към бъркотията, която средният род прави сред половете, аз дълго време смятах, че съм момиче. От това заблуждение ме изведе едно създание, което наричахме Лулу. Как Лулу дойде до това откритие, не знам до ден днешен; спомням си само, че един ден прошепна: „Ти си мъж!“, от което аз страшно се засрамах. И дълго след това, когато и да срещнех Лулу, не знам защо, аз се срамувах от това, че съм момче.

Казват, че когато човек остарее, у него отново се обаждат някогашните детински усещания и колкото повече застарява, все повече се връща към детинския си манталитет. Аз забелязвам това донякъде и при себе си, поне по отношение на усещанията. Случва се например и днес понякога да ме обхване чувството на срам, че съм мъж, тъй както някога, когато бях дете.

Цели две десетилетия след онова време, когато се измъкнах от рокличката, се срещнах с онова малко създание Лулу, няк огашното мое другарче от среден род, и като видях, че Лулу е една красива и приятна дама, с възхищение възкликнах:

— На вас трябва да благодаря, задето разбрах, че съм мъж!

Имах още една такава приятна среща. Запознах се с една необикновено красива и интересна млада госпожа и от дългия разговор разбрахме, че сме връстници и че

в детството си заедно сме спадали към средния род и сме другарували. Викахме ѝ Биби. Сладко се смяхме, когато си припомняхме всички подробности от онова време. И тя ми каза как тогава е смятала, че съм момиче. Макар сега да имах дълги изгладени панталони и щръкнали мустаци под носа и очевидно представлявах съществително от мъжки род, все пак ми беше важно да разбия напълно евентуалната заблуда пред младата госпожа. Понеже впечатленията от ранното детство обикновено са много дълбоки и трайни, вложих особено усилие да убедя младата госпожа, че съм мъж.

Но вижте как в своята бърбривост се замотах из роклите на младите дами, а пък тази глава от автобиографията ми е предназначена само за онези роклички, които служат като униформа за средния род в граматиката. Да се върнем впрочем към тази малка рокличка от времето след първия зъб, след първите думи и след първите стъпки в живота.

Това е времето, когато у човека се появяват първите инстинкти, които след това нито животът, нито възпитанието, нито образованието могат да премахнат, нито да унищожат. Един от най-основните е суетата, която е толкова по-очебийна, колкото по-силно се появява заедно с онази простосърдечна искреност, толкова сладка през детството. И е истинска загуба, дето се изгубва веднага след първите детски дни.

Вие всички без съмнение познавате оня малък тиранин, който където и да идете на гости и започнете някакъв много приятен разговор с младата му майка или най-голямата му сестра, се намъква между коленете ви, обляга се върху новите ви панталони с ръка, оплескана

с мармалад, вдига крака си към вас и крясва: „Аз имам нови буйки!“. Вие, разбира се, учтиво и колкото е възможно по-сладниково отвърщате: „Ау, колко са ти хубави буйките!“, и мислите, че с това сте приключили разговора си с него и можете да продължите интересния разговор с младата му майка или най-голямата му сестра. Вие обаче се лъжете, защото малкият тиранин току-що започва своята упорита акция. Той обляга ръката си, оплескана с мармалад, и на другия крачол на новите ви панталони, пак вдига краче и възкликва: „Аз имам нови буйки!“. На вас стомахът ви вече се преобръща, но от уважение към младата му майка или най-голямата му сестра вие продължавате да правите любезна физиономия, да милвате малкото чудовище по косицата и да му отговаряте: „Така, така, душице, виждам, имаш много хубави буйки, чудесни буйки!“. Вие обаче повторно се лъжете, ако мислите, че това му е достатъчно и че сега ще ви остави да продължите разговора с неговата млада майка или най-голямата му сестра. Не, не, то (среден род) няма да ви позволи дума повече да обелите; то ще пропълзи по коляното ви, ще ви седне в скута, ще вдигне акробатически крачето си, ще ви го натика под носа и ще иска да говорите за неговите обувчици, само за неговите обувчици и за нищо друго, само за неговите обувчици.

Впрочем и без тази простосърдечна детска искреност нима същата тази суета не се проявява и по-късно у човека? Младата госпожа Ольга получава за рождения си ден брилянтни обици и ги забожда в румените дупчици на своите уши. Вие идвате да ѝ честитите празника, а тя в разговора обръща към вас ту едната, ту другата

страна на профила си, дали няма да забележите обичите и да ѝ се възхитите. Ако сте толкова несъобразителен и не забележите, тя все някак, по някакъв начин ще поведе разговора и ще ви обърне внимание на това. Тя не може да вдигне крак и да ви каже: „Аз имам нови буйки!“, но, да речем, ще насочи разговора към последната премиера: ще ви говори за дълбокото значение на проблема, който се третира в пиесата, и за силното творческо излъчване на главната героиня, и щом успее да ви въвлече в този разговор, тя ще мине към тоалета, който е носила главната героиня. И само да видите как смислено, хитро, отдалече, ще изтегли нишката, която ще стигне до нейните обичи.

– И все пак – ще ви каже тя – има нещо, което невинаги е в хармония при главната героиня. Аз не бих могла да кажа точно какво е то, не мога да го усетя веднага, но чувствам тази дисхармония. Може би това е тоалетът. Актрисите често пъти обличат рокли с цвят, който отговаря на тяхното лице, но въпросът е в това дали този цвят винаги отговаря и на онова психическо състояние, което тя изживява в тази рокля. Представете си весела, разюздана жена в черно или пък разочарована, изоставена, смачкана от живота жена в някаква ефирна рокля със свежи тонове. Не се ли усеща тук някаква несъвместимост?

– Да, разбира се! – отговаряте ѝ най-любезно, без да подозирате, че вече сте си наврели носа в капана и сте започнали да ближете смъртоносната сланинка.

– Или пък фризурата; нима не намирате, че главната героиня има във второ действие твърде неестествена, зализана, някак си домакинска фризура? Нима тя не трябва

ваше да бъде с малко по-безредна, с малко по-свободна фризура, с по-несресани коси, между които, да речем, в ушите ѝ да блестят две брилянтни обици? Нима, нима това няма да прави главата ѝ по-интересна?

Ако вие и при тези думи не забележите обичите на ушите ѝ, заради които се води целият разговор, и не им се възхитите, тогава, разбира се, тя ще продължи:

– Може и да е прекалено – аз не знам, не съм компетентна. Има например такива, които намират, че обичите са остатък от варварството... може би... все пак трябва да се признае, че са красиво украшение. Нима не намирате, че е така?

И на вас след тези последни думи не ви ли се струва, сякаш младата госпожа е вдигнала крак чак до носа ви и ви казва: „Аз имам нови буйки!“. Това е за младата госпожа; но това ще стори също нейната госпожа майка, която на всяка цена ще иска да измъкне от вас поне тази фраза: „О, госпожо, колко млади биха ви позавидели!“. Същото това се иска и на нейната баба, която ще се радва поне ако ѝ се каже, че все още изглежда много добре. Не мислете обаче, че тази човешка слабост, която е всред първите и започва още от най-ранното детство и съпътства човека чак до смъртта му, а често и след смъртта, принадлежи само на женския пол. Поетът, който ви чете своята продукция, молейки ви за „искрена преценка“, предполага, разбира се, че ще бъде хвалебствена; държавникът, който в зависим вестник пише статии за своите успехи; дендито, което се възхищава от себе си пред огледалото и се натрапва и вие да му се възхищавате; военният, който се пъчи така, че да му видите медала на гърдите, който сам не знае защо го е

получил; и други, цяла тълпа други не си ли вирят носа и не ви ли казват: „Аз имам нови буйки!“.

В това отношение аз съм бил дори агресивен, както казват моите родители и останалите, които си спомнят за първата ми младост. Ако е дошъл гост къщи и аз съм му се похвалил с новите си обувки, а той не ми е обърнал достатъчно внимание, разказват, че съм го замерял с чехли, четки, с ръжен и с всичко, каквото ми е попадало подръка или е можело да се събере по пода. На мен дори не ми е било достатъчно да чакам дали ще дойде гостенин или не, та да му се похваля с новите си обувки, ами съм сядал пред вратата на къщата на улицата и който от минавачите се е показвал, съм вдигал крак пред него и отчаяно съм крещял: „Аз имам нови буйки!“.

Това не беше единственият мой подвиг по това време, когато се клатушках из къщи по рокличка и си завирах носа във всичко. По това време заварих цяло поколение куклички на моите сестри, които си седяха в една компания, като на жур, пред един прозорец. Спомням си добре това отвратително буржоазно общество. На една синя възглавничка край лявото крило на прозореца се мъдреше една позастаряла дама с посивяла коса в широка басмена рокля. Навремето не е била толкова посивяла, но аз още когато ѝ бях представен за пръв път, ѝ оскубах черните коси, за да успокоя сестричката си; по-големият ми брат пък измъкна памука от хастара на зимния балтон на татко и го налепи по главата на куклата. Макар и покрита с побеляла коса, тази одъртяла дама беше с изпонамазано с грим лице, като че ли бе наплескана с цял резен варено червено цвекло по бузите.

На гърдите си носеше една повредена брошка, от която бе паднал скъпоценният камък, а в косата си имаше забодена стъклена перла. И по тоалета, и по израза на лицето си приличаше на жена на някакъв богат лихвар, за когото се шушука, че по много мистериозен начин се е докопал до богатството си, но пък не се шепне – защото се знае, – че два пъти е лежал в зандана: веднъж за лъжлив банкрут и втори път за умишлен палеж на застрахован преди това магазин.

Другата дама, която седеше до нея, имаше чорлава руса коса с червена панделка във фризурата и много силно изписани вежди. Когато е била купена, тази кукла си е затваряла очите и като са я поставяли да легне, тя е можела да „спи“; но понеже още първия ден, когато ѝ бях представен, сипах пълна чаша вода в очите ѝ, сигурно нещо се е повредило и оттогава тя винаги ги държеше полуотворени, та изглеждаше сякаш примижава или нещо кокетничи. Приличаше малко на чужденка от добро семейство, парясница на някакъв банков директор, който я е сгасил с друг и я е натирил от къщи.

Третата беше момиче от порцелан с много светли очи и с усмивка на устата. Тя стоеше винаги изправена, облегната на стената. Момичето от порцелан имаше и една хубава особеност: когато се изцапа, можеше да се избърше и даже да се измие с вода. Оттам вероятно иде и това, че върху тези порцеланови момичета никога не се виждат петната от живота. На мене изобщо не ми харесваха светлите ѝ очи, а още по-малко онази нейна порцеланова усмивка. Някак си доста се чувстваше, че тази момичешка усмивка е направена във фабриката.

Четвъртият в тази компания беше един палячо с

островърха шапка на главата, с един жълт и друг червен крачол и с разперени ръце, които държаха малки метални чинели. Макар да лежеше презрян на земята, единствен той в тази компания имаше душа. Спомням си го, докато беше нов. Щом му натиснех гърдите, от тях се понасяше глас, чевръсто си задвижваше ръцете и удряше чинелите. Разбира се, че ние, децата, впрочем както и възрастните, искайки да видим както има вътре в него, му раздрахме гърдите и му изскубнахме душата. От момента, в който вече не можеше да издава звук, го презряха и моята сестричка, и нейните другарки, а изглежда, че го презря и онази буржоазия край прозореца: лихварската жена, парясницата на банковия директор и порцелановото момиче.

У мен се появи някакъв революционен инстинкт и страшно мразех тази безделническа буржоазия на прозореца. Чувствах необходимост да ѝ отмъстя от името на презрения творец. И когато един ден се оказах сам в стаята, устройх истинска вартоломеева нощ. Изпокъсах им главите, краката, ръцете, изскубах им косите, раздрах им дрехите и изобщо направих кръвопролитие, достойно за един кръвожаден кръчмар като Сантер¹, след което, разбира се, започна едно сълзопролитие в същия мащаб.

Та се знае обаче, че това не бе единственият ми подвиг, с който си спечелих тупаник. Имаше още много такива. Колко пъти например съм връзвал новите-новенички таткови обувки с канап през дупчиците, пълнил съм ги с вода и съм ги влачил като колички. Веднъж

¹ Сантер, Антоан Жозеф (1752 – 1809) – участник във Френската буржоазна революция. От прост кръчмар се издигнал до генералски чин. – Б. р.

майка ми месеше и тури тестото в нощвите край пещта, за да втаса. Както си играех край нощвите, седнах в тестото и му придадох такава форма, каквато не можеше да се направи в нито един калъп, да оставим настрана това, че после едвам отлепиха тестото от мене. Друг път пък докопах кутията с вакса за обувки и намазах хлебчетата за закуска, та после пет дни ми промиваха стомаха. Веднъж, пак като останах сам в стаята, изхвърлих през отворения прозорец саксията с цветето, едни ножици, една бродирана възглавничка и една майчина плитка, която тя си заплиташе в косата. И, любопитен да видя къде са паднали тези предмети, се наведох и се преметнах през прозореца на улицата.

Дори може да се направи статистика на тези мои подвизи. Така например се знае следното: шестнайсет пъти съм обръщал чинията и съм изсипвал супата върху себе си; три пъти съм се катурвал в казана, в който е била приготвена вода за пране на бельото; един път съм падал от прозореца; един път съм пхнал пръст в окото на сестра си; два пъти съм тупвал по стълбището от горния етаж и съм се изтърколил на долния.

Във връзка с тези подвизи родителите ми и всички домашни установиха, че съм „много живо дете“, а майка ми дори, като ходеше на гости, загрижено се вайкаше: „Не знам какво да правя, трябва да си отворям очите на четири, този моят, малкият, е необикновено живо дете!“.

На мен особено ми се нравеше, че в такива ранни години съм добил вече репутация, която при всички поводи ревностно се стараех да запазя и подир това още по-често си разбивах носа, скубех косите на сестра си, изкълчих си веднъж пръста на ръката, а друг път глезе-

на, докато най-сетне един ден не изсипах жарта от печката и не запалих черджето на пода, та може да се каже, че това беше една илюминация от висш стил, макар този ден да нямаше никакъв държавен празник.

Но тези подвизи не са единствената характеристика на детето в периода, докато носи рокличка. Еднакво любопитни и еднакво непоносими със своето любопитство са и момченцата, и момиченцата от този период. С това поне може да се обясни защо именно тогава и мъжките, и женските деца носят рокли.

Аз не изоставах и в това отношение от спечелената вече репутация. Засипвах с въпроси родителите си, всички домашни и всички гости, които идваха в нашата къща; така ги засипвах, че бях станал вече истинска напаст, от която трябваше да се спасяват. Аз вече не бях малкият любопитко, а истинска машина за въпроси, която сутрин се навива и едва вечерта престава да работи. Разбира се, мен не ме интересуваха прости и елементарни въпроси, а се стараех те да бъдат колкото се може по-сложни и особено удоволствие ми доставяше да доведе до объркване този, на когото поставям въпросите.

- Слънцето и Луната мъж и жена ли са?
- Защо жените нямат мустаци?
- Магарето ходи ли на училище?
- Кой е набучил рога на вола?
- Защо коремът на госпожа Станка е надут?

И още маса такива въпроси гъмжаха у мене, така че съвсем разбираема беше онази обява във вестниците, която бе дал един нещастен баща и която гласеше: „Квартира, храна и добро възнаграждение давам на оня,

който се залови да отговаря на въпросите на моя тригодишен син...“.

И макар такива детски въпроси да изглеждат и безсмислени, и смешни, аз все пак намирам, че те не са без известна логика, която е ясна на детето, защото гледа на нещата и явленията с непомътен поглед; но тя е неясна за по-възрастните, понеже колкото по-дълбоко навлизат в живота, те все повече губят способността да схващат логично нещата и явленията. Да вземем за пример тъкмо тези четири-пет въпроса, които по-горе случайно нахвърлих, и ще видим, че те не само за мен, а и за всяко друго дете са съвсем логични.

Така например аз трябваше да поставя въпроса дали Слънцето и Луната са мъж и жена вероятно въз основа на това, дето съм забелязал, че мъжът Слънце нощем никога не е вкъщи, а жената Луна пък през деня не е вкъщи. След това въпросът защо жените нямат мустаци сигурно се е появил в моята детска душа като далечно предчувствие за по-късното феминистично движение, което без съмнение се развиваше необикновено бързо и може би щеше да победи, ако жените имаха мустаци. По-нататък, не само тогава, а и днес, има толкова магарета на високо положение в държавните служби, че аз просто бях принуден да поставя въпроса дали магаретата ходят на училище. А въпросът кой набучи рога на вола е един от редовните въпроси, които всички деца поставят и на които обикновено получават отговор, когато порастат и опознаят малко по-дълбоко живота.

Оня, последният въпрос: защо коремът на госпожа Станка е надут, е вече въпрос от по-тясно, семейно естество, който заедно с отговора ми донесе и шамар.

Госпожа Станка беше една млада изискана госпожа, приятелка на нашия дом, която често ни спохождаше. Един ден, когато забелязах известната промяна у нея, поставих на майка си въпроса:

— Защо коремът на госпожа Станка е надут?

Майка ми, за да избегне истинския отговор, защото въпросът я докара до объркване, ми отговори:

— Така Бог я е наказал.

— Непослушна ли е била? — прибавих аз своята реакция, а майка ми се измете от стаята, за да избегне отговора и допълнителния ми въпрос.

Е, ако целият разговор бе останал само дотук, шапка на тояга. Ама аз с всички сили настоявах да разнищя това, което разбрах. Още преди обед, когато дойде леля ми, аз ѝ рекох, че знам защо коремът ѝ не е надут, а когато следобед дойде госпожица Савка, поповата щерка, аз ѝ казах:

— Внимавай да не си непослушна, защото ще ти се надуе коремът!

Разбира се, майка ми даде своя отговор, като ме на-тири от стаята с чехъла си, но не ми бе ясно защо стана така.

Но това не е единственият случай, при който моето любопитство беше възнаграждавано с тупаница. Това любопитство не се изразяваше само в безконечните ми въпроси, а в още една особеност, която е също отличителен белег на роклята, която носех тогава. На обяд, на вечеря, пък и иначе, с особено внимание следях всяка дума, която се разменяше между татко и мама, макар и понякога те да си шепнеха, очевидно за да не ги чуя. Но за моя похвала трябва да кажа, че имах необичайно

добър слух и всяка дума, която чуех, винаги я употребявах на място. Така например веднъж рекох на госпожа Милка, която идваше у нас всякога хубаво докарана и силно напарфюмирана:

– Да не си роднина на Прокината кобила?

– Я! Що за въпрос? – смая се парфюмираната вдовица.

– Ами мама вика, че ти си дърта като Прокината кобила.

Също така, когато дойде на нашата слава¹ окръжният началник, аз го попитах:

– Чичко, ти имаш ли на главата дупка?

– Не!

– Че тогава откъде ти е изветрял мозъкът?

– Как така?

– Татко казва, че мозъкът ти бил изветрял.

Разбира се, че след такива мои, иначе съвсем искрени, изявления веднага ми вдигаха рокличката – било татко, било майка, – а често се надпреварваха и кой по-напред ще свърши това. Честото вдигане на роклята компрометира в очите ми нейния авторитет, както впрочем става и бездруго в живота. И един ден направих първата мъжка стъпка в живота си. Изпъчих се решително пред мама и ѝ заявих, че вече не искам да нося рокля. Сам не знам какъв беше непосредственият повод за това мое решение – дали онова често вдигане на роклята, като разсъждавах, че е по-лесно да вдигнеш рокля, отколкото да смъкнеш панталони, поради което панталоните гарантират по-голяма сигурност на онази

¹ Характерен сръбски празник на целия род, който се празнува на деня на важен светия. – Б. *пр.*

известна част от тялото, която обикновено служи на родителите и учителите като средство за възпитание. А може би моето решение да е било продиктувано и от други мотиви. Тъй например една от моите лели, която още от раждането ми се залепи за мене, доказваше, че приличам на нея и непрекъснато досаждаше с това. Естествено, аз приемах като трагедия, че изобщо приличам на леля си, и вероятно съм искал да си сваля роклята, за да премахна и тази следа от някаква прилика. А може би съм пожелал панталони и затова, защото у мен е започнал да се появява нагонът за прескачане на чужди плетове. Този нагон се появява в човешкия живот само два пъти: веднъж, когато почувства нужда да краде чужди круши, орехи и яйца; и втори път, когато почувства нужда да окраде чуждата чест. Значи, както виждате, заради роклята може да се прескача плет, но това в никакъв случай не може да се извършва в рокля.

Разбира се, моето желание да си сваля роклята майка ми възприемаше от друго гледище. Преди мен беше сестра ми и аз носех всички роклички, които ѝ бяха станали малки; ако ги зарежех, нямаше кой да ги носи. Но аз въпреки тези майчини причини решително стоях зад своето решение, ревах, плаках, пицях, крещях и се въргнах по пода, докато майка ми най-сетне не донесе едни овехтели панталони на по-големия ми брат и ми ги навлече, като ме проклинаше:

– Да ти даде Господ дано, рокля да поискаш!

И наистина, прокле ме!